

OSOBNOSTNO ISKUSTVO VJERE DANAŠNJEG KRŠĆANINA

Stjepan BELOBRAJDIĆ, Slavonski Brod

Živimo u vremenu kada nije samo po sebi razumljivo da svi ljudi vjeruju i pripadaju nekoj vjerskoj zajednici. Vjernik mora sebi objasniti zašto vjeruje i prihvaća određeni životni stil obilježen njegovim vjerskim uvjerenjem. On se trudi uz pomoć svojeg životnog, ljudskog iskustva otkriti sve ono što će ga usmjeravati prema evanđeoskoj poruci. Iako ljudsko iskustvo ima brojne pozitivne strane, ipak je ono previše usko i jednostrano. Ne može se čitavo kršćanstvo sveći na horizontalu, jer bi mu se oduzeo karakter objave što je neprihvatljivo za kršćansku poruku. Ono ipak može biti početak puta i voditi čovjeka do shvaćanja vjerske dimenzije ljudske egzistencije. Međutim, kad govorimo o vjerskom iskustvu, moramo imati u vidu njegovu višeznačnost, a nešto ćemo reći o bitnijim značenjima:

- Vjersko iskustvo je ono ljudsko iskustvo koje je otvoreno tajni transcendencije ili tajni stvaranja. Ovo iskustvo nas po svojoj naravi upućuje na dimenziju stvarnoga. Ali, za sobom povlači i drugu dimenziju koja nam nije izravno dana - dimenziju transcendencije ili božanskog temelja svega postojećeg. Čovjekovo suočenje sa stvarnošću pobuđuje "pitanja o onome što je iznad neposredno datog te rađa u nama svijest o istini da ne možemo 'sami od sebe živjeti, gibati se i biti' (Dj 17,28)".¹ Ovoj dimenziji transcendencije mi vjernici dajemo ime osobnog Boga.
- Vjersko iskustvo u smislu osobne svijesti te transcendentne dimenzije stvarnosti (vjerska dimenzija). Ono se suprotstavlja znanju naučenom iz knjiga, apstraktnoj i bezosobnoj spoznaji, naglašava osobnu notu koju u ljudskom životu ima znanje. Drugačije je imati određeni zbroj pojmovnih spoznaja o umjetnosti, ljubavi, smrti... i osobno se susresti i biti zahvaćen čitavim bićem ovim realnostima.²
- Vjersko iskustvo kao prakticiranje vjerskog stava kojim se dolazi do spoznaje vjerske dimenzije. Prakticirati se može molitvu, bogoštovne čine, zalagati se za

¹ J. GEVAERT, *Ljudsko iskustvo i kateheza*, KSC, Zagreb, 1980., str. 43.

² Usp. isto, str. 44.

pravdu iz vjerskih motiva, karitas, traženje Boga u određenoj kulturi itd. Taj tip iskustva obuhvaća i pojedince i čitave zajednice. Vrlo bogata baština vjerskih iskustava nam omogućuje da razumijemo što znači autentičan vjerski stav. U pastoralu ovaj tip iskustva ima veliko značenje.³

1. Neki čimbenici koji utječu na vjersko iskustvo današnjeg čovjeka (kultura, napredak, ateizam, promjena društveno-političkog uređenja u državi)

Kultura je kroz povijest kao plod čovjekova traženja vlastitog identiteta i pokušaj njegova izricanja istine o sebi samome neosporno imala velik utjecaj i na vjersko iskustvo čovjeka. "Različiti oblici stvaralaštva koje čovjek ostavlja iza sebe (pojedine kulture) očituju razinu i doseg njegova traženja (Boga)".⁴ Ona je (kultura) višestruko obilježena tradicijom i "nužno uključuje religiju kao svoju središnju odrednicu."⁵ Međutim, kršćanstvo gubi svoj povijesni utjecaj u modernoj kulturi Zapadne Europe. U crkvenom životu sudjeluje manjina, dok se kod većine osjeća raskol kako između vjere i kulture, tako i između vjere i življenja.⁶ U životu se mogu susresti ljudi raznih vjerskih shvaćanja i vjerovanja, kršćani i nekršćani, kao i pristaše raznih ideologija i ateisti. To je izazov vjernicima koji se više ne mogu oslanjati samo na tradiciju i povoljne društvene utjecaje, nego moraju osobno utemeljiti svoju vjeru.

Napretkom civilizacije i tehnike čovjek je postao žrtva - posljedica tog napretka. On je otuđen, osamljen, bez ideala, tradicionalne vrijednosti za njega više nemaju velikog značenja, obiteljske veze nestaju, mijenja se i opada kvaliteta življenja, a čovjek je često žrtva nasilja svih vrsta.⁷ Sve to utječe na njegov osobni stav prema Bogu. Uočava se pojava religiozne ravnodušnosti i manjak vjere. Europljanin danas velikim djelom živi u odsutnosti Boga, pa i u njegovoj negaciji, teorijskoj i praktičnoj.⁸ Različiti su oblici ateizma koji je uhvatio korijene katkad i tamo gdje se ne bi nadali; znanstveni, humanistički, praktični, progresivni, pragmatički, pa i borbeni.

³ Usp. isto.

⁴ Radni materijali za biskupijsko savjetovanje. *Evangelizacija (drugi dio)*, Biskupski ordinarijat Đakovo, brošura br. 5, Đakovo, 1999., str. 87.

⁵ J. JUKIĆ, KRŠĆANI IZMEĐU TRADICIJE I MODERNOG SVIJETA, u: *Crkva u svijetu* 31 (1996.), br. 1, str. 58.-67., ovdje 59.

⁶ Usp. A. MRVELJ, Sekularizacija kao izazov novoj evangelizaciji i katehezi, u: *Crkva u svijetu* 31 (1996.), br. 2, str. 146.-164., ovdje 146.

⁷ Usp. A. S. SNOJ, Vrednote i norme nekad i danas, u: *Kateheza* 18 (1996.), br. 2, str. 96-104, ovdje 96.

⁸ Usp. VIJEĆE BISKUPSKIH KONFERENCIJA EVROPE, *Evangelizirati "sekulariziranu" Evropu*, KS (Dokumenti 80), Zagreb, 1986., str. 24.

Socio-kulturne promjene do kojih je došlo raspadom realnog ili samoupravnog socijalizma u zemljama Istočne Europe i bivše Jugoslavije predstavljaju veliko opterećenje za ljude koji u tim procesima sudjeluju. Za ljude bi u našoj domovini one bile teške i bez velikih ratnih, materijalnih i ljudskih stradanja koja su pretrpjeli. Ne može se govoriti o lakom i jednostavnom prijelazu iz uistinu lošeg stanja u ono koje je bez sumnje bolje. Danas je svima jasno da pred velikom većinom ljudi ne stoje nove i dugo očekivane životne šanse. Novonastala situacija im donosi nesigurnost i opterećenje i ta negativna iskustva vladaju svijeću, osjećajima i djelima većine ljudi.⁹ Privredne poteškoće se ne mogu kompenzirati političkim i moralnim nagradama i osjećajem vlastite vrijednosti. Takvi pokušaji postaju obezvrijeđeni, a ekonomska bijeda se nadomješta i produbljuje moralnom.¹⁰ Nameće se pitanje o utjecaju takvog stanja na osobno iskustvo vjere današnjeg kršćanina. Ali pitanje je također utjecaja ideološke dominacije marksizma-lenjinizma - koji je pola stoljeća određivao ukupni politički, društveni, kulturni i privatni život - na opstanak kršćanskih ideja, vrijednosti i institucija.¹¹

Sociološka istraživanja mogu biti dragocjena pomoć u "snimanju" trenutnog stanja. Zato ćemo se i mi poslužiti analizom nekih rezultata jednog socioreligijskog istraživanja.

2. Socioreligijsko istraživanje. *Vjera i moral u Hrvatskoj*¹²

Ovaj dio izlaganja želi potaknuti same sudionike na uočavanje, vrjednovanje i zaključivanje. Zato pokušajmo zajedno promišljati nad dijelom rezultata iz ovoga projekta.¹³

⁹ Usp. J. WEIß, Propast socijalizma i profanizacija svijeta, u: *Društvena istraživanja* 4 (1995.), br. 6, str. 773.-786., ovdje 773.

¹⁰ Usp. *isto*, str. 774.

¹¹ Dio rezultata triju empirijskih istraživanja iz 1988., 1992., i 1994. (od kojih su prva dva provedena na reprezentativnim uzorcima studenata zagrebačkog i riječkog Sveučilišta, a posljednje na kvotnom uzorku različitih socioprofesionalnih skupina na području Osijeka, Rijeke, Splita i Zagreba) koja su rađena u Zavodu za sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu u okviru projekta "Socijalnoekološki aspekti razvoja" pomogao promišljanju nad tezom da je tranzicija nastavak sekularizacije društva, ali i da tranzicija predstavlja kontekst stabilizacije vjerničke strukture. Rezultati pokazuju da se nije promijenio postotak "uvjerenih vjernika", ali se općenito povećao broj vjernika i smanjio broj nevjernika. Odavde bi se moglo zaključiti da promjene socijalno-političkog ustroja ne utječu na uvjerenost vjernika i na one koji nisu sigurni jesu li ili nisu vjernici. O ulozi Crkve u društvenom i političkom životu u 1988. godini 26% ispitanika misli da je ona premalo uključena, dok u 1992. godini 66% ispitanika misli da Crkva ne bi trebala biti mnogo više (nego što jest) uključena u društveni i politički život. Tek 12,4% ispitanika 1992. (a 9% 1994.) misli da bi Crkva trebala biti više uključena. Većinu ispitanika zadovoljava postignuti društveni status Crkve i religije. Ponajviše "uvjereni vjernici" i "članovi neke političke stranke" smatraju da Crkva pored duhovne treba proširiti i socijalnu funkciju. Ovo mišljenje podržava preko 60% ispitanika. Više o navedenom projektu može se naći u: I. CIFRIĆ, Vjernička struktura u tranzicijskom kontekstu hrvatskog društva, u: *Društvena istraživanja* 4 (1995.), br. 6, str. 819.-836.

Koje mjesto religija zauzima u Vašem životu?

1.	važno	52,7
2.	iznimno važno, temeljno	22,5
3.	malo važno	19,9
4.	sasvim nevažno	4,8

Ovi rezultati ukazuju da je za 75,2% građana Hrvatske religija važna u životu, a četvrtini populacije religija ne igra važnu ulogu u životu.¹⁴

Tko je najviše utjecao na formiranje vašeg vjerskog osjećaja?

1.	obitelj	71,8
2.	sam sam do toga došao	19,2
3.	svećenik	1,4
4.	prijatelji	1,7

Obitelj, dakle, najviše utječe na formiranje vjerskog osjećaja. Značajan čimbenik je, što se moglo i očekivati, individualan vjerski razvoj. Iako je pitanje glasilo tko najviše utječe na formiranje vjerskog osjećaja, a ne tko sve utječe, ipak začuđuje srazmjerno malen utjecaj svećenika što bi trebalo potaknuti na razmišljanje.¹⁵

Smatra li se naš čovjek vjernikom? Vjeruje li on što Crkva naučava?

1.	vjeruje u sve što naučava Crkva	47,7
2.	prihvaća dio onoga što naučava Crkva	35,3

¹² Ovaj projekt "Vjera i moral u Hrvatskoj" svoj začetak ima u krugu entuzijasta oko "Hrvatskog katoličkog radija". Projekt je odobrilo Vijeće Katoličkog bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, a Ministarstvo tehnologije Republike Hrvatske ga je prihvatilo i financiralo. Anketirano je 1245 ispitanika u dobi od 18-65 godine (po jedna osoba iz domaćinstva) koji žive na teritoriju Republike Hrvatske. Uпитnik se sastojao od 71 pitanja. Pitanja su postavljena u 331 mjestu, a razgovor je u prosjeku trajao 35-65 minuta. Usp. Socioreligijsko istraživanje. Vjera i moral u Hrvatskoj. Djelomično izvješće, u: *Bogoslovska smotra* 68 (1998.), br. 4, str. 461.-700.

¹³ Usp. G. ČRPIĆ, S. KUŠAR, Neki aspekti religioznosti u Hrvatskoj, u: *Bogoslovska smotra* 68 (1998.), br. 4, str. 513.-563.

¹⁴ Usp. *isto*, str. 528.

¹⁵ Usp. *isto*, str. 528.

Iako ih se čak 47,7% izjasnilo da vjeruje u sve što Crkva naučava, u praksi se uglavnom pokazuje da velik postotak vjernika i ne poznaje nauk svoje Crkve. trećina pak populacije (35,3%) se izjašnjava da prihvaća dio onoga što njihova Crkva naučava. Oni su svjesni da o nekim pitanjima vjere i morala razvijaju svoja autonomna stajališta.¹⁶

Što čovjeku vjerska zajednica omogućuje?

		da
1.	zadovoljenje vjerskih potreba	78,3
2.	duhovnu sigurnost	75,1
3.	očuvanje kulturnog identiteta	75,1
4.	omogućuje im pomagati drugima	72,5
5.	materijalnu sigurnost	8,6

Građani smatraju da im njihova vjerska zajednica prije svega omogućuje zadovoljenje njihovih vjerskih potreba, a materijalna sigurnost je na posljednjem mjestu. Povijesne okolnosti su utjecale na to da se 75,1% anketiranih izjasni o velikoj ulozi vjerske zajednice u očuvanju kulturnog identiteta.¹⁷

O čemu Katolička Crkva treba, ima pravo govoriti izvan područja vjere?

		da
1.	ekologija i razvoj	82,2
2.	rasna i etička diskriminacija	76,4
3.	nezaposlenost	74,9
4.	predbračni odnosi	71,8
5.	razoružanje	65,9
6.	kontracepcija	60,3
7.	politika vlade	33,8

Odavde je vidljivo da je Crkvi otvoreno široko polje djelovanja.¹⁸

Pogledajmo kako su se anketirani izjasnili o molitvi, odnosno koliko često mole:

¹⁶ Usp. *isto*, str. 539.

¹⁷ Usp. *isto*, str. 550.

¹⁸ Usp. *isto*, str. 552.

1.	svakodnevno	30,3
2.	rijetko	27,6
3.	dosta često	24,6
4.	samo u nevolji, poteškoćama	8,3
5.	nikada	9,2

Učestalost molitve kod nas, prema ovim podacima, veća je od prosječne učestalosti u Europi.¹⁹

Kako se čovjek u Hrvatskoj, nakon 13 stoljeća vjerskog okruženja, danas moli?

1.	izgovara riječi poznatih molitvi	35,4
2.	izgovara riječi poznatih molitvi i dodaje svoje nakane	33,7
3.	koristi vlastite izraze	10,8

Može se zaključiti da većina građana prakticira osobno obraćanje Bogu, a trećina ih ostaje pri konvencionalnim molitvenim izričajima.²⁰

Kome se moli današnji čovjek?

		da
1.	Bogu	88,6
2.	Isusu Kristu	82,2
3.	Djevici Mariji	80,3
4.	svcima	64,3
5.	anđelima	58,5
6.	pokojnima	51,8
7.	dobrim silama	30,0

Iako se čini da se malo ljudi utječe svcima i anđelima, odnosno, "dobrim silama" i "drugom", ukoliko odbijemo one koji se uopće ne mole, to je više od trećine, odnosno petine populacije u koju ulaze i katolici.²¹

¹⁹ Usp. *isto*, str. 531.

²⁰ Usp. *isto*, str. 533

²¹ Usp. *isto*, str. 535

Uvijek naglašavamo da je obiteljska molitva temelj našeg odnosa s Bogom i međusobno. Što o učestalosti zajedničke obiteljske molitve kažu ispitanici?

1.	u posebnim prilikama (blagdani, krštenje, smrt)	49,8
2.	nikada ne molimo zajedno	18,0
3.	svake nedjelje molimo zajedno	4,7
4.	svakodnevno molimo zajedno	5,5

Većina hrvatskih građana zajedničku molitvu prakticira samo u posebnim prilikama, a u desetak posto obitelji se zajedno moli barem jednom tjedno.²²

Istraživanje je pokazalo da početkom novog tisućljeća naš suvremenik gotovo uvijek traži "religioznu uslugu" da popratu ove događaje u svom životu²³:

	događaji	da
1.	sprovod	93,9
2.	rođenje djeteta	92,6
3.	vjenčanje	91,6

Zanimljivo je spomenuti da se i nereligiozni i ateisti i neopredijeljeni u takvim trenucima života odlučuju za religiozni obred.²⁴

Kad govorimo o "posljednjim stvarima", zanimljivo je vidjeti kako ispitanici zamišljaju raj²⁵:

1.	to je vječna zajednica s Bogom	47,4
2.	to je mjesto vječne sreće za nagradu dobrima	20,7
3.	ne vjerujem u raj	10,5
4.	ne zanima me, nisam ni postavljao takva pitanja	20,8

U raj, po rezultatima istraživanja, vjeruje 68% ispitanika, dok 30% ili ne vjeruje u raj ili nije o tome razmišljalo jer ih ta problematika ne zanima.²⁶

Bog je važan u životu 3/4 ukupne populacije građana Hrvatske. Tek oko 10% ih smatra da Bog nije važan.²⁷ Kad znamo da je u nas 90% katolička populacija, zanimljivo je vidjeti kakva je njihova predodžba o Bogu.

²² Usp. isto, str. 532

²³ Usp. isto, str. 518.

²⁴ Usp. isto, str. 519.

²⁵ Usp. isto, str. 544.

²⁶ Usp. isto, str. 545.

Koje predodžbe o Bogu imate?²⁸

1.	Bog je u Isusu postao čovjekom	55,3
2.	Bog postoji, ali nikada nije postao čovjekom	10,3
3.	Bog je stvorio svijet i prepustio ga prirodnim zakonima	16,7

Iz ovih izabраних podataka već se može stvoriti nekakva slika što i kako danas čovjek vjeruje, iako se mora priznati da je teško iznaći adekvatan način mjerenja fenomena religioznog. Najtemeljnija podjela - koja usput pokazuje i kako su društvene-političke promjene utjecale na nju - je podjela po konfesionalnoj pripadnosti.

Kojoj vjeroispovijesti pripadate?²⁹:

	1991.	1997/98.
katoličkoj	76,6	89,7
pravoslavnoj	11,2	2,9
nisam vjernik	3,9	3,7

Uspoređujući podatke o konfesionalnoj pripadnosti iz popisa stanovništva od 1991. godine i podatke iz ovog istraživanja (1997./98.), uočava se razlika: dolazi do značajnog porasta broja katolika, pad broja pravoslavnih i onih koji ne vjeruju ili se izjašnjavaju kao pripadnici drugih vjera.

Prisustvovanje vjerskim obredima, vjerska praksa, puno više govore o stvarnoj vjerskoj pripadnosti. Evo podataka o učestalosti prisustvovanja vjerskim obredima, ako se izuzmu vjenčanja, sprovodi i krštenja.³⁰

1.	samo za vjerske blagdane	31,6
2.	jednom tjedno	23,9
3.	jednom mjesečno	16,1
4.	jednom na godinu	5,2
5.	nikada	11,1

Ako se uzme u obzir da se 89,7% naših građana izjasnilo kao katolici i da je socijalno poželjno ići u crkvu, tada podatak od 30,3% onih koji najmanje jed-

²⁷ Usp. *isto*, str. 530.

²⁸ Usp. *isto*, str. 529.

²⁹ Usp. *isto*, str. 514-515.

³⁰ Usp. *isto*, str. 516.

nom tjedno odlaze na misu zvuči realno. Vjerojatno će nakon stanovitog vremena doći do promjene trenda i da će se ovaj postotak nešto smanjiti.

Uz sudjelovanje na liturgijskim slavljinama prakticiranje sakramenata ispovijedi i pričesti mogu nam također pokazati koliko je netko "praktičan vjernik". Naravno da ovi podaci ne mogu biti jedino mjerilo, ali mogu poslužiti kao pokazatelj.

Na ispovijed idem³¹:

1.	o velikim blagdanima	35,3
2.	svakih nekoliko godina	14,2
3.	bio sam i ne idem više	14,1
4.	svakih godinu dana	9,7
5.	skoro svaki mjesec	4,8

Euharistija je vrhunac kršćanskog života prema II. vatikanskom saboru. A vrhunac euharistijskog slavlja je susret s Kristom uskrsnim pod prilikama kruha i vina. Ispitanici su se, u ovom istraživanju, o važnosti euharistije u njihovu životu ovako izjasnili:

Kako se često pričešćujete?³²

1.	o velikim blagdanima	30,0
2.	svakih godinu dana	18,9
3.	otprilike jednom mjesečno	4,6
4.	u pravilu kod svake mise	9,0
5.	nikada	17,2

Osmi dan u tjednu, Dan Gospodnji za kršćane, u hrvatskom jeziku vuče korijene od pojma ne djelovati, oslonjenog na židovski sabat. Za 27% ispitanika nedjelja je dan odmora, jedini dan kad mogu predahnuti pa iz tih razloga katkad ne dolaze na mise. 48% ispitanika u nedjelji prepoznaje i njezinu drugu dimenziju (dan posvećen Gospodinu). Ovaj broj ohrabruje, ali to ne znači da oni, iako senzibilizirani i za drugu dimenziju nedjelje, to praktično primjenjuju i u životu.³³

³¹ Usp. *isto*, str. 519.

³² Usp. *isto*, str. 523.

³³ Usp. *isto*, str. 571.

Ima još nešto zanimljivo: većina ispitanika razdvaja ulogu vjernika i ulogu zaređenih službenika u Crkvi. Po njima "crkvene poslove" trebaju obavljati crkveni profesionalci, dok je osobni život stvar vjernika.³⁴

Ispitanici su se o svome prihvaćanju onih koji su u prošlom društveno političkom sustavu bili protivnici Crkve, čak 66,9% izjasnili kako "obraćenici" nisu čistih namjera prihvatili svoju vjeru. Ako se to promatra u kontekstu činjenice da veliki dio populacije smatra da Bog od ljudi ne traži da idu u Crkvu, već traži da budu dobri, dakle da svjedoče svoje kršćanstvo može se reći da su vjernici iskazali svoje raspoloženje za razvoj te dimenzije vjere.³⁵ S druge strane iz ovih odgovora čini se da se Crkva danas ne gleda kao "zajednica vjere, nade i ljubavi" (usp. LG 8). Mogao bi nam se, također, nametnuti zaključak da se mnogi među kršćanima distanciraju, ostaju "rubni" vjernici i ono što im odgovara prihvaćaju, a ono što im ne odgovara, odbacuju.

3. Ankete slavonsko-brodskih svećenika

Bez želje da posebno komentiramo i analiziramo rezultate, prezentirat ćemo vam još odgovore koje su mladi dali četvorici slavonsko-brodskih svećenika. Mladi su dobili zadatak da odgovore na nekoliko pitanja. Odgovori nisu sistematizirani nego su uzeti u izvornom obliku. Možda će odgovori anketiranih ponešto dopuniti dosad rečeno i tako pomoći svećenicima u pastoralu koji će Radosnu vijest pronositi i u novom tisućljeću.

Što je Crkva?

- zgrada; župnik; Papa, biskupi, časne sestre; moj dom u koji sam uvijek dobro došao; život s Bogom na zemlji; narod koji se oslanja na Boga; njom upravlja Duh Sveti, ali ona to uvijek ne svjedoči niti pokazuje; skup individualaca koji samo jedno vrijeme provedu zajedno; kuća u kojoj nalazim duševni mir; tu stanuje svećenik; Božji-Isusov dom; tu se moli...

Što je Kraljevstvo Božje?

Nebo sa svecima i anđelima te pobožnim dušama; tamo se ide iza smrti; gdje prebivaju vjernici; obećana zemlja; raj, ambrozija, vječna radost, no, što o tome više razmišljam postaje mi nedostižnije; mjesto obećano od Isusa; nebo iznad nas odakle nas svi motre i prate; tamo gdje se ljudi vole; tamo gdje vlada lju-

³⁴ Usp. *isto*, str. 570.

³⁵ Usp. *isto*, str. 571-572.

bav i njezini zakoni; stanje duha; zajednica onih koji u Boga vjeruju; središte kršćanskog vjerovanja; tamo vlada Isus, tamo on kraljuje.

Kakav je Bog u kojega vjeruješ?

Najmanje Otac; više ga se bojim nego ljubim; desnica Božja u mom životu je kušnja i kazna; Dobri Otac; prijatelj; strogi sudac; potreban iako toga nismo svjesni; sijedi starac s krunom i žezlom; nemam prema njemu dovoljno strahopoštovanja; vjerujem da je jedino on pravedan; njegovo je nebo i zemlja; Dobri pastir koji voli; naš otac - stvorio nas je; osoba koja mi pomaže; otac-brat-prijatelj; najmilosrdniji starac; sve vidi i sve zna; uvijek uz mene; oslonac moga života.

Što je religioznost?

Biti kršten; važno je da žena vjeruje; prekrstim se prije spavanja; za Božić možda i za Uskrs; Kršćanin = povezanost s Kristom malo je prisutno; to je dobro; svaki pravi Hrvat je katolik; to je sve isto-jedno; Hrvat mora biti katolik-kršćanin.

Uskrsnuće?

Malo ljudi o tome razmišlja, a još manje vjeruje; život ovdje na zemlji to je stvarnost; na ukopu gotovo svi govore "nikad više"; vjerujem u uskrsnuće, ali to je nešto čega se bojim; svaki čovjek će uskrsnuti; bit ćemo kao Isus; pobjeda dobra nad zlom; ponovni život; nastavak života poslije smrti; Isusova pobjeda nad smrću; ulazak u novi život; novo rođenje za Boga.

Eshaton?

90% ljudi vjeruje da nešto slijedi, ali provedeni život ostavlja ih u panici; u životu i svijesti vrlo različito praktično vjerovanje od onog što Crkva uči (sve prisutnija reinkarnacija); nebo mi je cilj ali kao mjesto ugone; dolazak pred Božji sud; kad duša ide Bogu; povratak odakle smo došli; odlazak na vječni počinak; ne znam; ugledati svijetlo i u njemu živjeti i uživati.

Zaključak

Crkva, a posebno mi, pastoralni djelatnici trebali bismo, osim kerigmat-skog navještenja, biti podrška vjeri vjernika koja je, suočena sa sekularizmom i drugim nepovoljnim utjecajima, u opasnosti. Želimo pomoći vjerniku u pronicanju u otajstvo vjere. Jer, on bi prema spoznatome i usvojenome trebao mijenjati svoje stavove i živjeti svoju vjeru u kršćanskoj zajednici. Rad u evangelizaciji pretpostavlja ozbiljnu pripravu, a početak bi trebao biti u što je moguće podrobnijoj analizi postojećeg stanja. Utvrđujući trenutno stanje, prepoznajući osim objektivnih poteškoća i subjektivne, svoja osobna nesnalaženja, pogriješke i propuste, lakše ćemo evangelizirati. Ovo izlaganje je željelo biti na tragu utvrđivanja trenutnog stanja i prepoznavanja objektivnih poteškoća.

gat
živ
gos
crk

i m
jek
ku

hrv
i o
Čiz
Lju
više
sku

u A
pij

¹ I.
Hrv